

3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року «Про Стратегію кібербезпеки України»: Указ Президента України від 26.08.2021 р. № 447/2021. *Урядовий кур'єр*. 2021. № 165. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/447/2021#Text>
4. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 року «Про Стратегію інформаційної безпеки»: Указ Президента України від 28.12.2021 р. № 685/2021. *Урядовий кур'єр*. 2021. № 251. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#Text>
5. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27 січня 2016 року «Про Стратегію кібербезпеки України»: Указ Президента України від 15.03.2016 р. № 96/2016. *Офіс Президента України*. 2016. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/962016-19836>
6. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України»: Указ Президента України від 25.02.2017 р. № 47/2017. *Офіс Президента України*. 2017. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/472017-21374>
7. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 грудня 2021 року «Про План реалізації Стратегії кібербезпеки України»: Указ Президента України від 01.02.2022 р. № 37/2022. *Офіс Президента України*. 2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/372022-41289>
8. CERT-UA від початку року опрацювала більше двох тисяч кібератак на Україну. *Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України*. 2022. URL: <https://cip.gov.ua/ua/news/cert-ua-vid-pochatku-roku-opracyuvala-bilshe-dvokh-tisyach-kiberatak-na-ukrayinu>
9. CERT-UA минулого року опрацювала 4 315 кіберінцидентів. *Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України*. 2025. URL: <https://cip.gov.ua/ua/news/cert-ua-minulogo-roku-opracyuvala-4315-kiberincidentiv>

Затоковенко Максим

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ФАКТОР КНДР У РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКІЙ ВІЙНІ

Ключові слова: російсько-українська війна, російсько-північнокорейські відносини.

Keywords: Russian-Ukrainian war, Russia-North Korean relations.

Північна Корея направила військових до України для підтримки російського вторгнення, і цей крок став черговим свідченням поглиблення двосторонньої співпраці після початку повномасштабної війни. Ймовірно, Москва прагне використати північнокорейський людський ресурс для посилення своїх наступальних операцій та часткового компенсування нестачі власного особового складу. Втім присутність північнокорейських військових у зоні бойових дій в Україні має ширші геополітичні наслідки. Пхеньян, схоже, розглядає це як можливість надати своїм військовим досвід участі в сучасній війні, який потенційно може бути використаний у майбутніх конфліктах. Поглиблення військово-політичного союзу між КНДР та Росією становить серйозну загрозу довготривалій стабільності не лише на Корейському півострові, а й у всьому Азійсько-Тихоокеанському регіоні, що може мати потенційний вплив на стратегічних союзників України – США та Японію.

Тому мета статті – дослідити масштаб залученості КНДР у війну в Україні та підтримку РФ.

Відразу після холодної війни російська федерація, як головний правонаступник СРСР, відмовилася від підтримки угоди про взаємну оборону 1961 р., яку вона мала з КНДР. Щоправда, тоді Москва перебувала в зовсім іншому становищі, а саме намагалася закріпитися в новому глобальному порядку, водночас розглядаючи крах уряду Північної Кореї як реальну можливість [1]. Росія дотримувалась так званої політики «рівновіддаленості» між Північною та Південною Кореєю. Одночасно підтримуючи резолюції щодо Північної Кореї в ООН, Росія підтримала більшість санкційних резолюцій проти неї з 2006 до 2017 р. Однак із 2017 р. вона почала виступати за скасування цих санкцій. Зокрема, у 2019 р. РФ та КНР внесли пропозицію в Раду Безпеки щодо скасування заборони на експорт Північною Кореєю морепродуктів та текстилю, а також роботи північнокорейців за кордоном [2]. Також варто зазначити, що між країнами відбувались зустрічі вищих кіл керівництва. Зокрема, лідер КНДР Кім Чен Ін був присутній на Олімпіаді в Сочі 2014 р., а в квітні 2019 р. Володимир Путін зустрівся з Кімом у Владивостоці.

Найбільш очевидною причиною для Північної Кореї поліпшити зв'язки з Росією є відмова від надмірної залежності від Китаю, який часто звинувачують у «напівколонізації» економіки Пхеньяна [3].

Зі свого боку Північна Корея підтримала Росію в 2014 р. в питанні анексії Криму. «Останні тривожні події в Україні, спровоковані заздалегідь підготовленими змовницькими сценаріями США та країн Заходу і за їх підбурювання, переконливо показують, хто насправді є ініціатором всіх бід на нашій планеті, хто домагається повалення суверенної держави серед білого дня та жорсткого порушення права народів на самовизначення», – заявив посол КНДР у Москві Кім Їн Чже. Також вона проголосувала проти резолюції S/2014/189 щодо анексії Криму та територіальної цілісності України. Це свідчить про бажання КНДР налагодити відносини з Росією.

Тобто відносини між КНДР та РФ були доволі неоднозначними до повномасштабного вторгнення, хоча від 2014 р. КНДР, а згодом із 2017 р. – РФ підтримували один одного на дипломатичному рівні.

Однак нова хвиля розвитку співпраці припала на 2022 рік. КНДР не засудила вторгнення Росії, проголосувавши проти резолюцій щодо вторгнення, і 14 липня визнала дві підтримувані Росією сепаратистські «народні республіки» на Сході України незалежними державами.

Отже, КНДР стала третьою державою після Росії та Ірану, яка визнала ці «квазідержави». Також КНДР пізніше визнала анексію Росією 4 областей України.

Окрім дипломатичної підтримки, КНДР надала Росії широку військову підтримку. Генеральний секретар Єнс Столтенберг на початку 2024 р. заявив, що війна в Україні стала «війною боєприпасів». І в цій війні важливу роль зіграли саме північнокорейські поставки до РФ, важливість яких важко переоцінити. Як заявив тоді міністр оборони Південної Кореї, було поставлено понад два з половиною мільйони артилерійських снарядів, що створило різницю переваги на користь Росії в 2024 р. Тим паче, що ці поставки збіглися у часі з блокуванням американської допомоги в Конгресі США на пів року. Відповідно до звіту Розвідувального управління Міністерства оборони, наданого представнику правля-

чої Партії влади народу, Північ доставила вантажі, які могли вмістити понад 6 мільйонів 152-міліметрових артилерійських снарядів, через свій східний порт Наджин протягом приблизно дворічного періоду [5]. Звісно, що реальне число станом на 2025 рік може бути ще вищим.

Також, крім снарядів, Північна Корея могла надати мобільні зенітні ракети та протитанкові ракети. В українському небі неодноразово фіксувались північно-корейські ракети.

КНДР та РФ навіть закріпили фактично офіційний альянс, договір про всеосяжне стратегічне партнерство. Володимир Путін і Кім Чен Ин підписали угоду, згідно з якою Росія і Північна Корея будуть допомагати одна одній у разі «агресії» проти однієї з цих країн. Навіть Кім Чен Ин заявив, що це підняло їх відносини до нового рівня – альянсу [6]. Путін назвав їхню зустріч «проривом» і подякував Кіму за «послідовну і непохитну підтримку російської політики, в тому числі на українському напрямі» [7]. Фактично це ставить під загрозу втручання Росії в потенційну війну між двома Кореями, і водночас втручання в конфлікти на боці РФ.

Звісно, що ця допомога, імовірно за все, обмінюється на технології, якими РФ не проти поділитись зі своїм союзником. Також можливий був формат «обмін-обмін», коли Північна Корея в обмін на свою матеріальну допомогу могла отримати винищувачі або ракети класу «земля-повітря». Зокрема, саме Росія могла допомогти Північній Кореї з запуском супутника та створенням міжконтинентальної балістичної ракети, яка здатна прилетіти в будь-яку точку США.

«“Фактор КНДР інформаційно недоопрацьований. Без них росіянам було б дуже важко. І війна рухалася б зовсім інакше. Можливо, вони не могли б наступати”, – відзначав нещодавно голова фонду “Повернись живим” Тарас Чмут в ефірі “Мілітарного”» [8].

Схожі думки в розмові з BBC Україна висловлює директор New Geopolitics Research Network Михайло Самусь. «По боєприпасах північнокорейські снаряди становлять приблизно 50 % від того, що застосовують росіяни. Тобто, без КНДР Росія фактично не могла б воювати так, як вона воює зараз», – вважає він [9].

Також, що є не менш важливим, в боях у Курській області почали брати участь північнокорейські війська. Їх кількість розвідка Південної Кореї оцінює приблизно у 11 000 людей, і це є доволі суттєво на окремій ділянці. Незважаючи на втрати, після невеликої перерви вони знову беруть участь у боях. Наразі українські війська поступово залишають Курську область, і КНДР відіграла роль у відбитті козира України на потенційних перемовинах.

Також участь КНДР у війні в Україні після відправки північнокорейських військ вплинула на позицію Південної Кореї. Відсторонений після імпічменту Президент Юн Сук Їоль заявив, що Південна Корея не виключає надання зброї безпосередньо Україні, сигналізуючи про можливу зміну позиції Сеула щодо цього питання [9].

Отже, можна зробити такі висновки. Це дослідження розглядає трансформацію відносин між Північною Кореєю та росією, що відбулася після початку повномасштабної війни в Україні в лютому 2022 р. Спершу взаємодія між двома країнами мала здебільшого утилітарний характер, однак поступово вона перерос-

ла у стійке партнерство стратегічного й частково ідеологічного характеру. Перехід від епізодичних угод на кшталт обміну зброї на фінансову чи іншу вигоду до офіційної угоди про всебічну стратегічну співпрацю є серйозним сигналом для Сполучених Штатів та їх союзників у регіоні Північно-Східної Азії, які повинні враховувати потенційні наслідки такого зближення між Кімом Чен Ином і Володимиром Путіним.

Подальший розвиток північнокорейсько-російських відносин значною мірою залежатиме від двох ключових чинників. Перший пов'язаний із перебігом війни в Україні – зокрема з тим, чи наважиться росія у ближчій перспективі налагодити власне виробництво озброєння замість покладатися на імпорт із КНДР. Другий чинник – реакція Китаю, яка, ймовірно, буде неоднозначною: з одного боку, Пекін може насторожити зростаюча роль Північної Кореї у війні та її зближення з Москвою, з іншого – Китай, як і КНДР та росія, виступає проти домінування США у світовому порядку.

Попри те, що сьогодні інтеракції між цими трьома державами переважно реалізуються у форматі окремих двосторонніх відносин, не можна виключати можливість формування більш структурованої тристоронньої співпраці. З огляду на де-факто ядерний статус Північної Кореї, перспектива створення «стратегічного трикутника» між росією, Китаєм і КНДР із посиленою ядерною компонентою є серйозною загрозою, яку міжнародна спільнота не повинна ігнорувати.

Джерела та література

1. Rinna A. W. Historic Parallel: Why Russia Is Likely to Abandon Its Korean Equidistance Strategy. *38North*. 09.07.2024. URL: <https://www.38north.org/2024/07/historic-parallel-why-russia-is-likely-to-abandon-its-korean-equidistance-strategy/>

2. Nicholas M. China, Russia proposes lifting some U. N. sanctions on North Korea, U.S. says not the time. *Reuters*. 17.12.2019. URL: <https://www.reuters.com/article/us-northkorea-usa-un/china-russia-propose-lifting-some-u-n-sanctions-on-north-korea-u-s-says-not-the-time-idUSKBN1YK20W/?il=0>

3. Carbonnel A. Russia welcomes North Korea nuclear moratorium pledge. *Reuters*. 01.03.2012. URL: <https://www.reuters.com/article/us-korea-north-russia-idUSTRE8200J420120301/>

4. North Korea recognises breakaway of Russia's proxies in east Ukraine. *Reuters*. 14.07.2022. URL: <https://www.reuters.com/world/north-korea-recognises-breakaway-russias-proxies-east-ukraine-2022-07-13/>

5. Yun-hwan C. N. Korea sent over 13,000 containers suspected of carrying arms to Russia: lawmaker. *Yonhap News Agency*. 27.08.2024. URL: <https://en.yna.co.kr/view/AEN20240827008600315?section=nk%2Fnk>

6. Wong T. Putin and Kim pledge mutual help against 'aggression'. *BBC*. 19.06.2024. URL: <https://www.bbc.com/news/articles/ceddqkqzd5wo>

7. Drury F. Pact with North Korea will protect us both from aggression, says Putin. *BBC*. 18.06.2024. URL: <https://www.bbc.com/news/live/world-asia-69124350>

8. Морфінов С. КНДР «рятує» наступ Росії. Як Північна Корея впливає на війну проти України. *BBC News Україна*. 14.12.2024. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/syv3mrrmp0go>

9. South Korea 'not ruling out' sending weapons directly to Ukraine. *France24*. 07.11.2024. URL: <https://www.france24.com/en/asia-pacific/20241107-south-korea-not-ruling-out-sending-weapons-directly-to-ukraine>